

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2016

Eräpyhä

Kuva: Pirjo Luukko

ORIVEDEN KAUPUNKI
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS 2016

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA VV. 2013 – 2016

Pj. ja siht.	Markku Kallio	varajäsen	Elo Lepo
Vpj.	Juha Haikka	”	Paula Montonen
Jäsenet	Kirsti Kontio-Ollila	”	Tapio Lahti
	Sanna Kyllönen 18.5.2015 asti	”	Paula Nurminen
	Anne Lappalainen 19.5.2015 alkaen	”	
	Veikko Laamanen	”	Esko Tuomainen 30.11.2015 asti Kai Linkopuu 1.12.2015 alkaen

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy vastuunalaisina tilintarkastajina JHTT Aki Rusanen ja JHTT Riku Stengård. Tilintarkastusta ja avustavaa tilintarkastusta ovat tehneet lisäksi JHT, HT Merja Vihtiälä ja tarkastaja Pekka Lamminmäki. Tarkastuspäiviä kirjattiin 22 sopimuksen mukaisesti.

Kokoukset

Tarkastuslautakunta piti vuoden aikana kaksitoista kokousta. Lautakunta keskittyi valtuuston asettamien kaupungin toiminnallisten tavoitteiden seurantaan ja taloudellisen tilanteen arvioimiseen.

Lautakunta järjesti keskeisille viranhaltijoille ja luottamushenkilöille tiedotus- ja keskustelutilaisuuden vuoden 2015 tilintarkastus- ja arviointikertomuksesta 1.6.2016.

Koulutustilaisuudet

Kaksi lautakunnan jäsentä osallistui Tampereen ympäristökuntien tarkastuslautakuntien yhteiseen koulutustilaisuuteen Lempäälässä syksyllä 2016.

Talousarvio

Tarkastustoimen talousarvio vuodelle 2016 oli 38 700 euroa. Tilintarkastusyhteisön laskutus jaksottui siten, että toteutunut käyttö oli 27 402 euroa eli noin 71 % budjetista. Toteutumasta kohdistui noin 34 % palkkoihin ja palkkioihin, noin 55 % tilintarkastukseen ja noin 11 % muihin menoihin.

2. TARKASTUS- JA ARVIOINTITOIMINTA

Kuntalain 71 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Lautakunnan tehtävänä on myös arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä strategian toteutumista.

Tarkastuslautakunta toimii yhteistyössä tilintarkastajien kanssa. Kaupungin taloutta koskevan arvioinnin perustana on käytetty muun muassa talousarviota, tilinpäätöstä, hallintokuntien toimintakertomuksia, pöytäkirjoja, sopimuksia ja muita asiakirjoja.

Arviointinsa tueksi lautakunta on keskustellut kaupungin viran- ja toimenhaltijoiden kanssa eri hallintoyksiköiden toiminnoista. Lautakunta myös vieraili kaupungin eri yksiköissä sekä keskusteli henkilöstön ja palvelujen käyttäjien kanssa. Vierailukohteita olivat:

- Haukkaniemen leirikeskus
- Hiedan alue
- Kierrätystavaratalo / työpaja Maininki
- Keskustan asuinalueet

Arviointitoiminnassa on huomioitu kunkin lautakunnan jäsenen esteellisyydet ja jäävydet.

3. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1. TEKNINEN JA YMPÄRISTÖPALVELUKESKUS

Teknisessä toimessa ovat henkilöstövähennykset aiheuttaneet ajoittain työtehtävien kasautumista. Uusia rekrytointeja suunniteltaessa tulee työtehtävien sisältöä tarkastella kaupungin sisäisesti ja ostopalveluja toteutettava suunnitelmallisesti ja tarpeen mukaan.

Oriveden jäteveden puhdistamiseen on tehty mittavia investointeja, minkä vuoksi vesimaksuja on korotettu. Nykyisellään vesimaksutuotoilla voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen toimintakulut ja poistot.

Rantaosayleiskaava on alustavasta aikataulutuksesta huomattavasti myöhässä. Viivästyksiä ovat aiheuttaneet mm. viranomaisneuvottelut, muistutukset ja lausunnot.

Oriveden torin vetovoiman lisääminen on ollut tavoitteena jo pitkään. Etenkin kesäaikana tori voisi olla kausiasukkaiden ja paikallisten toimijoiden tapahtumakeskus esiintymislavoineen ja tarvittavine palveluineen.

Vuoden aikana päivitettiin Oriveden pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, joka oli laadittu 1999 - 2000 yhdessä Pirkanmaan ympäristökeskuksen ja Juupajoen

kunnan kanssa. Myös kuntien energiatehokkuussopimus valmisteltiin ja hyväksyttiin.

Oriveden kehitys, kasvu ja vetovoima ovat pääosin riippuvaisia hyvistä liikenneyhteyksistä ja alueiden monipuolisesta hyödyntämisestä. Näitä edellytyksiä ryhdyttiin valmistelemaan laaja-alaisella yleiskaavan suunnittelulla.

3.2. KASVATUS- JA OPETUSPALVELUKESKUS JA ELÄMÄNLAATUPALVELUT

Varhaiskasvatuksen käyttöaste on viime vuosina vaihdellut erittäin suuresti. Jotta kustannusrakenne ja toiminta voidaan joustavasti järjestää, pitää erilaisia toimintatapoja tarkastella avoimesti. Esimerkkinä uudesta ajattelutavasta ovat mm. seudullinen yhteistyö sekä varhaiskasvatuksen ja opetuksen yhteinen opetusryhmä, joka on aloittanut pilottina elokuussa.

Perusopetuksessa ja lukiossa uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 2016. Oriveden kouluissa tehostetun ja erityisen tuen tarve on Pirkanmaan keskiarvoa suurempi sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa (Tilastokeskus). Erityisopetuksen kehittämiseksi on Orivedellä lisättävä panostusta.

Lukion oppilasmäärä on ollut nousujohteinen viime vuodet ja oppilaskohtainen kustannus on laskenut. Yo-tuloksien perusteella Oriveden lukio sijoittui valtakunnallisessa vertailussa erinomaisesti. Kaupunkimarkkinoinnissa hyvät oppimistulokset ja lukion erikoistuminen ovat myös houkuttelevia tekijöitä.

Vuoden aikana aloitettiin Oriveden kaupungissa Suomen 100-vuotisjuhlavuoden valmistelu. Monipuolinen ohjelmarunko on syntynyt aktiivisessa yhteistyössä orivesiläisten yhteisöjen ja toimijoiden kanssa. Kaupungin taloudelliset ja toiminnalliset panostukset juhlavuoden tapahtumiin olisivat voineet olla kattavammat.

Kuntakohtaisten laskelmien mukaan kulttuuri- ja liikuntapanostukset Orivedellä eivät ole tasapainossa, vaikka kaupungin strategiassa korostetaan luonnon ja kulttuurin hyödyntämistä.

Nuorisotutkimuksen mukaan koulukiusaaminen on Orivedellä yleisempää kuin monessa muussa saman kokoisessa kunnassa. Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma on työstetty valmiiksi.

3.3. HYVINVOINTI- JA TERVEYSPALVELUKESKUS

Peruspalveluille asetetut tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Myös kustannustehokkuus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna. Potilasasiamiehen vuotuinen raportti on hyvä pohja vertailla saavutettuja toimintatuloksia.

Vuoden aikana vahvistettiin lastensuojelun ja psykososiaalisen tuen palveluita. Painopiste oli kotiin annettavissa palveluissa ja ennaltaehkäisyssä.

Ostopalveluissa saavutettiin merkittäviä kustannussäästöjä. Etenkin lastensuojelu-, vammaispalvelu- ja toimeentulotukimenot supistuivat edellisestä vuodesta.

Orivedellä käsiteltiin valitusteitse potilasvahinkoepäilyjä, tietosuojakysymyksiä ja sujuvaa hoitoon pääsyä. Omakanta-palvelu on lisännyt potilaiden tietoisuutta heitä koskevista potilasasiakirjoista, mikä on aiheuttanut myös kysymyksiä palvelun tuottajille.

Suun terveydenhuollossa hoitoon pääsy on helpottunut akuutissa tilanteessa, mutta kokonaishoitoaika on koettu edelleen pitkäksi. Potilaat ovat kokeneet kuukausien viivettä hoidon toteuttamisessa.

Vanhusten sairaala- tai laitoshoidon asiatapahtumien tilastointi ei ole kaikilta osin luotettavaa tai vertailtavaa. Joissain tapauksissa omaiset ovat kohdanneet ongelmia tiedon saannissa läheisensä hoidosta ja lääkitysmuutoksista.

Ruokahuolto laitospalveluissa ja kotihoidossa on ollut suuressa muutoksessa. Isommat palveluntuottajat, pitkät kuljetusmatkat ja laatuksymykset sekä toimitusajat ovat saaneet osakseen runsaasti kritiikkiä.

4. TALOUDELLISEN TILANTEEN ARVIOIMINEN

Valtuustokauden viimeinen vuosi oli talouden mittareilla paras ja noin 2,78 Me ylijäämäinen. Tuloksesta voitiin tehdä 1,0 Me:n investointivaraus keskusta-alueen liikennejärjestelyihin. Henkilöstökulujen alittuminen ja terveystalvelujen ostojen vähentyminen pienensivät menoja noin 2,47 Me talousarvioon verrattuna. Tuloissa verokertymä ja valtionosuudet ylittivät noin 1,47 Me arvioidun.

Toimintakate aleni hieman edellisestä vuodesta ja oli noin 53,06 Me. Verotulot olivat 33,9 Me (kasvua n. 0,4 Me) ja valtionosuudet noin 25,1 (kasvua n. 1,3 Me). Vuosikate parani merkittävästi ja oli noin 5,8 Me ylijäämäinen. Laskennallista ylijäämää kaupungin taseessa oli vuoden 2016 lopulla noin 6,2 Me.

Lainakanta kasvoi noin 460 000 euroa. Vuoden lopussa lainaa oli noin 29,4 Me (3158 euroa / asukas). Kaupungin omavaraisuusaste koheni hieman ollen vuoden lopussa 45,2 %. Lukema on kuitenkin selvästi valtakunnan keskiarvotasoa alempi.

4.1. RAHOITUS

Maksuvalmius koheni ja kassan riittävyys vuoden lopulla oli 17 päivää (v. 2015: 15 päivää).

Kassavaroja oli vuoden lopussa noin 4,43 Me.

4.2. INVESTOINNIT

Vuoden merkittävin rakennushanke oli palvelutalo Särkänkodin rakentaminen, jonka kustannukset jakautuivat kahdelle vuodelle. Vuonna 2016 määrärahoja käytettiin noin 2,48 Me. Vuokkokujan päiväkodin jäännöspääoma 725 000 euroa lunastettiin vuoden aikana.

Vuoden aikana laadittiin suunnitelma katujen, tiestön sekä vesi- ja viemärilinjastojen peruskorjaamiseksi. Korjausvelan lyhentäminen onkin edellytys jatkossa moitteettomasti toimivalle infralle. Yksityiskohtainen korjaussuunnitelma myös kaupungin omistamasta rakennuskannasta tulee saattaa ajan tasalle.

Katujen peruskorjaus vuonna 2016: 0 euroa.

5. KUNTAKONSERNI

Kuntakonsernin talouskehitys on sidonnainen Oriveden kaupungin vuotuisen tulokseen. Kaupungin ylijäämäinen tulos vaikutti myönteisesti myös kuntakonsernin talouden tunnuslukuihin.

Konsernitaseen loppusumma oli 75,1 Me, lainakanta 39,4 Me ja omavaraisuusaste 35,1 %.

Vuoden aikana konsernista poistui myynnin seurauksena Kiinteistö Oy Oriveden Ilmastointitalo, joka myytiin Air Wise Oy:n konkurssipesälle.

Vuokra-asuntoja hallinnoivan Oriveden Kotikoivu Oy:n tervehdyttämistoimia jatkettiin mm. myymällä Vuohipellontien rivitaloasunnot. Kokonaisuudessaan asuntojen toteutunut käyttöaste oli noin 90 %. Korjausvelka, käyttöasteen alhaisuus ja purettujen kohteiden rasitteet vaativat jatkossa kaupungin rahoitusta. Tuen määrä on riippuvainen Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) avustuspäätöksestä.

6. KUNTASTRATEGIA

Asiakirja päivitettiin ja asetettiin strategiset päämäärät ja tavoitteet vuosille 2016 - 2018.

Viranhaltijoiden esittelyn ja luottamushenkilöiden päätöksenteon lisäksi strategiaan pyydettiin näkemyksiä kuntalaiskyselyllä ja keskustelutilaisuuksilla. Tällä tavalla lisättiin kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua suunnittelutyöhön.

7. HUOMIOITA LAUTAKUNNAN TOIMINTA-AJALTA

Kulunut neljä vuotta on ollut Oriveden väestön kehitykselle epäsuotuisa. Kasvava työpaikkaomavaraisuus, lisääntyvät opiskelumahdollisuudet ja tonttien kysyntä ovat keskeisiä tekijöitä, joihin panostaminen on edellytys kaupungin kasvulle.

Viime vuodet Oriveden kaupungin taloutta on tasapainotettu erilaisin toimenpitein. Tasapainottamisohjelmaa hyväksyttäessä päätettiin myös kehittämissuunnitelman laatimisesta. Kehittämistoimista ei ole tehty yhtenäistä toimenpideohjelmaa.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt useana vuonna huomiota eri hallintokuntien väliseen yhteistyöhön. Toimintakulttuuria on syytä edelleen kehittää.

Vuosien aikana Orivesi on lisännyt yhteistyötä keskeisillä osa-alueilla Tampereen kaupungin kanssa. Erilaiset yhteistyömuodot on ajan myötä muovautuneet toimivammiksi ja käyttäjien kokemukset ovat aiempaa myönteisempiä.

Taloudellisten voimavarojen puutteessa on välttämättömiäkin kunnallistekniikan hankkeita jouduttu siirtämään eteenpäin. Katujen peruskorjaus, vesi- ja viemäriverkoston uusiminen sekä eräät talonrakennushankkeet vaatisivat välittömiä toimenpiteitä.

Ikäihmisten tehostettua palveluasumista Orivedellä on lisätty tarpeen kasvaessa. Tällä hetkellä kaikille orivesiläisille ikäihmisille voidaan tarjota asumispalvelut omalta paikkakunnalta.

8. MUUT HAVAINNOT

Kuntouttava työtoiminta ja työpajapalvelut olivat pitkään Orivedellä hajasijoitettuna ja epäkäytännöllisissä tiloissa. Vuoden aikana toiminnot siirrettiin työpaja Maininkiin, jossa on remontti- ja puupaja, kierrätystavaratalo ja palvelupaja. Palvelujen keskittäminen saman katon alle on tuonut synergiaetuja ja lisännyt käyttäjäryhmiä.

Vuoden aikana uudistettiin kaupungin nettisivut pitkän valmistelun jälkeen. Sivut tulee pitää kiinnostavina ja ajankohtaisina.

Lautakunnan arviointityötä on vaikeuttanut tiettyjen strategisten tavoitteiden mittarien puuttuminen. Talousarvio- ja tilinpäätösasiakirjan luettavuutta on syytä tarvittaessa näiltä osin tarkentaa.

Oriveden kaupungissa laaditaan vuosittain henkilöstökertomus, jossa esitetään mm. työtyytyväisyyskyselyiden tulokset. Eri hallintokuntien osalta ei ole vertailutietoja saatavissa, mutta kokonaisuudessaan työtyytyväisyys on alentunut. Kun tulevaisuudessa rekrytointitilanteissa työpaikkaimagon merkitys tulee kasvamaan, on heikentynyt tilanne otettava vakavasti päätöksenteon eri vaiheissa.

Orivedellä 3.5.2017

Markku Kallio
puheenjohtaja

Anne Lappalainen
jäsen

Kirsti Kontio-Ollila
jäsen

Kai Linkopuu
jäsen

